

Leesletterschrift versus *schrijffletterschrift*

Steil/onverbonden/leesletters versus rechtshellend/verbonden/schrijffletters

INLEIDING

In deze bijdrage analyseren wij het 'leesletterschrift' en het 'schrijffletterschrift'. Met het eerste bedoelen we het bekende 'blokschrift', met het laatste het cursief of lopend schrift.

Beide schrijfstijlen analyseren wij op zowel hun voor- als nadelen. Binnen deze 2 rubrieken onderscheiden we een aantal gezichtspunten: hersenwerking, schrijfbeweging, ruimteverdeling, leesbaarheid, psychomotorische ontwikkeling.

De afzonderlijke items binnen deze gezichtspunten worden telkens tegenover elkaar geplaatst.

ANALYSE SCHRIJFSTIJLEN

Leesletterschrift (leesletters)

Hersenwerking:

Negeert de samenhang van spreken en schrijven
Samenwerking tussen hersenhelften wordt minder geactiveerd

Schrijfbeweging:

Blokschrift is tekenen! (*niet vloeiend/ritmisch*)
Relatief veel penoptillingen
De schrijfarm en -hand staan stil, de vingers bewegen
Er is veel onderbrekingen bij schrijven (stops, starts)
De letters staan los van elkaar (letterimpuls)
Schrijven is een statisch proces
De letters bestaan uit geometrische vormen (—, |, □, ○)
Steile schrifthelling past niet bij kinderen
Elk onderdeel is vervangbaar
De letters worden niet verbonden
Letters worden tegen de schrijfrichting in geschreven
(draairichting van b, d, e, p, q, s, cijfers)
Losse letters maken vloeiend en vlot schrift lastig
(stotterschrift, massieve verlaging van snelheid)
Een eigen schrijfritme is niet eenvoudig (maat)
Biedt een alternatief voor verbonden schrijven
Kan in beginfase van leren lezen/schrijven nuttig zijn
Gericht op schoolse prestaties
Eerder mechanisch

Ruimteverdeling:

De ruimteverdeling is moeilijk (letter, woord, regel)
De letters staan los van elkaar
De middenzone krijgt meer aandacht

Leesbaarheid:

De blokletter lijkt op de leesletter
Er is meer aandacht voor de lettervorm (visueel aspect)

Schrijffletterschrift (*schrijffletters*)

Integreert de samenhang spreken/schrijven
Samenwerking tussen hersenhelften wordt gestimuleerd

Cursief schrift is *ritmisch* bewegen!
Relatief veel richtingveranderingen
De schrijfarm en -hand bewegen
Er is veel voortgang bij schrijven
De letters vormen een geheel (woordimpuls)
Schrijven is een dynamisch proces
De letters bestaan uit bewegingstrajecten
Rechtshelling* past bij kinderen
Elk onderdeel is onvervangbaar
De letters worden verbonden
Letters volgen de links-rechts richting van ons Latijnse schrift
Verbonden schrijven maakt vloeiend en vlot schrift gemakkelijk
Een eigen schrijfritme komt vanzelf (ritme)
Verbonden schrift is wezenlijk voor beweging
Temposchrijven veronderstelt 'lopend' schrift
Gericht op ontwikkeling van eigen handschrift
Eerder bezielde
* Rechtshelling past bij de scharnierbeweging van pols bij rechtshandige; linkshelling past scharnierbeweging van pols bij linkshandige!

De ruimteverdeling is overzichtelijker
De letters vormen samen een woord
Alle drie zones worden op eigen wijze benut

De schrijffletter wijkt af van de leesletter
Er is meer aandacht voor het schrijftraject (motorisch aspect)
Het kan er minder regelmatig uitzien

Het ziet er regelmatig/mechanisch uit
Het is duidelijk leesbaar

Psychomotorische ontwikkeling:

Vraagt meer spieractiviteit, waardoor vermoeidheid en verkramping (spanning, samentrekking)
Geschikt voor kinderen die in hun schijfmotorische ontwikkeling achterblijven (fysiologisch beperkt)
Afrekking van de schrijfbeweging kan nadelig zijn voor de persoonlijke ontwikkeling
Motorische ontwikkeling wordt anders gestimuleerd

Het kan minder duidelijk leesbaar zijn

Vraagt minder spieractiviteit, waardoor minder vermoeid en verkramp (ontspanning)
Geschikt voor kinderen die in hun schijfmotorische ontwikkeling normaal vorderen
De doorgaande schrijfbeweging bevordert de persoonlijke ontwikkeling
Motorische ontwikkeling wordt gestimuleerd

CONCLUSIE

Wat kan de zin zijn om twee verschillende schrijfstijlen aan de hand van een vijftal gezichtspunten te analyseren? Het is verhelderend om na te gaan wat de ene stijl bij een bepaald gezichtspunt 'doet' en wat datzelfde gezichtspunt bij de andere stijl 'doet'. Bijvoorbeeld ten aanzien van het laatste item van gezichtspunt 'leesbaarheid': duidelijk leesbaar (leesletter) versus minder duidelijk leesbaar (schrijfletter). Of het laatste item bij 'psychomotorische ontwikkeling': motorische ontwikkeling wordt anders gestimuleerd versus wordt gestimuleerd. Bij het kiezen van een nieuwe schrijfmethode lijkt het goed om, als schoolteam, de voor- en nadelen van beide schriftstijlen serieus tegen elkaar af te wegen.

Werkgroep Kinderhandschrift
Utrecht, 7 juni 2008